

kona, ale přece podle předpisů práva občanského. Žalovaný neručí za škodu žalobci způsobenou, ani podle předpisů automobilového zákona, ani podle předpisů práva občanského.

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 13./10. 1932, č. j. R II 330/31. Dr. A. Jahoda.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y.

System des österreichischen Zivilprozeßrechtes mit Einschluß des Exekutionsrechtes. Von Rudolf Pollak. Zweite vollständig umgearbeitete Auflage mit Berücksichtigung der Zivilprozeßnovellen in der tschechoslovakischen Republik. Wien, 1932, Manz (X., 1136 str.).

Známý spis, jehož první vydání vyšlo v r. 1903, dostává se čtenářstvu do rukou v novém přepracovaném vydání. Je pochopitelné, že všichni ti, kdož znají původní vydání a opět a opět ho s prospěchem používali, nalézajíce v něm spolehlivého rádce při různých otázkách, jež se jim v praxi vyskytly, sáhnou k novému vydání se zvědavostí. A ti, kdož první vydání (dávno rozebrané) neznají, uvítají nové vydání s vděčností, poněvadž je jim umožněno aspoň nyní, aby se seznámili s jeho obsahem a mohli ho užívat. Dlouhá doba, jež uplynula od prvního vydání, zračí se ve vydání novém. Spisovatel zpracoval v něm procesní a exekuční právo v dnešní jeho, různými novellami změněné podobě, použil bohaté judikatury i literatury mezitím publikované, pozměnil tu a tam i systematiku svého díla, ač v podstatě zůstává takou, jakou byla ve vydání prvním, někde přidal, jinde zkracoval i měnil, takže opravdu nejde ani jen o propracování nebo doplnění díla původního, nýbrž vlastně o dílo zcela nové. Význam jeho pro československé právníky spočívá nejenom v tom, že rakouské civilní právo procesní zůstává i u nás ve své podstatě nadále v platnosti, nýbrž i v tom, že spisovatel přihlíží i ke změnám našimi zákony na původním, z Rakouska převzatém právu předsevzatým, nezanedbává ani judikaturu ani literaturu, pokud mu byla jazykově přístupna.

V předmluvě zdůrazňuje spisovatel, že přidržuje se i nadále svého základního hlediska, spatřujícího v civilním procesním právu podstatný kus práva ústavního a ve všech jeho částech zařízení sloužící blahu lidstva (Wohlfahrtseinrichtung); odmítá pojmovou jurisprudenci a doktrinarismus ještě ostřeji než dříve, čerpaje — jak praví — z větší zkušenosti a z opětovného promyšlení problémů, o něž jde. Právě tak jako prázdny utilitarismus nebo pouhý doslovný výklad nemohou posloužit opravdu poznání práva a životu právnímu, neprospívají mu ani úvahy ryze nebo v podstatě jen pojmové.

Jak bylo již řečeno, podržuje i nové vydání v podstatě soustavu

vydání prvního, až na to, že některé partie jsou tu a tam přemístěny. Podstatnější změna učiněna u výkladů exekučního práva; tyto jsou v novém vydání umístěny v posledních dvou oddílech (VIII. a IX.). Toto soustředění je věci jen na prospěch.

Co do jednotlivostí lze v této zprávě dotknouti se jen letmo některých otázek. Zajímavé jsou výklady spisovatelovy o námitce vzájemné pohledávky za účelem jejího započtení (str. 19, 20) zejm. potud, že v novém vydání zastává (proti vydání I., 374) autor názor, že předpisy tyto nevztahují se na případy, kdy bylo již před zahájením rozepře prohlášení o kompensaci se vzájemnou pohledávkou uskutečněno, poněvadž tím již dluh zanikl a nelze tento zánik již nebo ještě vyslovovati rozsudkem.

Také o jednostranném obmezení žaloby je autor nyní (str. 398) toho mínění, že není-li spojeno se vzdáním se nároku, lze je učiniti jen potud, pokud lze jednostranně vzít žalobu zpět, kdežto v prvním vydání (str. 384) bylo zastáváno mínění, že lze jednostranně obmeziti žalobu (bez souhlasu žalovaného) až do pravomocného rozhodnutí sporu.

Spisovatel trvá i v novém vydání na tom, že pojem »podmínek procesních« nelze pro platné právo uznati. Pravdu má v tom, že nedostatek »podmínky procesní« nemá v zápětí neplatnost procesu, že proces je tu, i když některá z těchto podmínek schází; avšak v jiném smyslu, totiž že tyto podmínky musí býti dány, aby bylo lze vydati rozhodnutí o věci samé, podržuje tento pojem nadále svůj význam.

Těm, kdo osnově nového civ. ř. s. v Československu vytýkají, že nepřevzala soud faktury, doporučujeme, aby si přečetli to, co o tomto důvodu místní příslušnosti praví spisovatel na str. 318.

O zeslabení zákazu novot v odvolacím řízení prohlašuje autor (str. 587), že by způsobilo »eine beträchtliche Verlangsamung des Prozesses, Verteuerung desselben und Minderung seiner Unmittelbarkeit, ohne irgenwelchen Wünschen der Bevölkerung oder Bedürfnissen der Rechtspflege zu entsprechen«.

Netřeba připomínati, že ve spisu najdeme řadu statí zvlášt zajímavých, tak na př. vývody o konvenčním a zdánlivém sporu (§ 16), o důvodech zmatečnosti (§ 20), o povinnosti k pravdě (str. 480), o cizích státech jako stranách ve sporu (str. 251), o právní moci (str. 534), při níž zastává autor právem procesní teorii právní moci, kritiku t. zv. Verstrichungslehre při zabavení peněžitých pohledávek (str. 918) a j.

Také netřeba připomínati, že vývody autorovy nelze vždy bez výhrad podepsati; tak nesouhlasím s konstrukcí způsobilosti býti stranou ve sporu (str. 115 a násl.) ani se souvisící s tím konstrukcí postavení vym. věřitele, jemuž byla přikázána pohledávka k vybrání (str. 998) a j.

Ale celkový úsudek nemůže vyzníti jinak, než velmi příznivě. Nepochybujeme o tom, že Pollakův spis bude i ve svém novém vydání vyhledáván našimi právníky a že tito v něm najdou vždy

bud' přímo odpověď na to, o čem chtějí býti poučeni, anebo alespoň podklady pro to, aby se ke správné odpovědi dopracovali sami. Můžeme tudíž spis, jenž je s to dostáti plně svému úkolu, československým právníkům nejvřeleji doporučiti.

Hora.

JUDr. Jaroslav Krejčí: »Principy soudcovského zkoumání zákonů v právu československém.« Nákladem vydavatelstva časopisu »Moderní stát«. V Praze, 1932. Stran 143, cena Kč 40'—.

Thema poslední knihy Krejčího, která následuje po řadě prací z práva ústavního (»Moc nařizovací a její meze«, »Delegace zákonodárné moci v moderní demokracii«, »Promulgace zákonů«, »Právní povaha podpisu presidenta na zákonech«, »Nařízení contra legem«, »Základní práva občanská a rovnost před zákonem«), je problém kontroly zákonů po stránce jejich ústavnosti. Autor zpracovává své thema v části všeobecné a zvláštní a to tak, že v první vysvětluje význam kontroly a druhy její organizace, dále způsob formální a materiální determinace zákonů předpisy práva ústavního a mezinárodního a důsledky nezachování této determinace (vadný legislativní akt), kdežto v části druhé (zvláštní) obírá se čl. pozitivními předpisy o soudcovském zkoumání zákonů, a to jednak soudcovským právem zkoumati řádné vyhlášení zákona (§ 51 úst. list.), jednak ústavním soudnictvím. Svou knihu uzavírá kapitolou, v níž uvažuje o změně platné úpravy.

Problém kontroly zákonodárných aktů po stránce jejich ústavnosti je otázkou shody legislativního aktu s psanou ústavou ve dvojím směru: 1. formálním (zda zákonodárný akt vznikl předepsaným řízením), 2. materiálním (zda zákonodárný akt, formálně bezvadný, neodporuje svým obsahem ústavní listině). Mluvíme-li o protiústavnosti zákona, máme zpravidla na mysli tuto druhou neshodu, totiž případ, kdy zákon vydaný jako »obyčejný« upravuje (mění nebo doplňuje) materii vyhrazenou zákonu »ústavnímu«. Moderní stát, ač stále intenzivněji zasahuje do sféry individua, garantuje totiž určité právní instituce (na př. soukromého vlastnictví) tím, že čelí jejich zrušení obyčejným zákonem. Aby tato garancie byla účinná, musí zde býti někdo, kdo je kompetentním zkoumati, zda obyčejný zákonodárce nezasáhl do ústavně chráněné sféry. Tuto funkci vykonávají zpravidla soudcové a to buď soudcové vůbec (akcesorické čili difusní soudcovské zkoumání zákonů) nebo pouze určitý tribunál, na př. u nás t. zv. ústavní soud (koncentrované soudcovské zkoumání).

Zásadně každá vada kteréhokoliv státního aktu, a tím také legislativního, zakládá právní neexistenci aktu. Tento logický důsledek je však pro právní jistotu povážlivý a proto pozitivní právo jej zmírňuje tím, že dovoluje přičítati státu i takové akty, které nevyhovují souhrnu norem je určujících, t. j. odvažuje závažnost vad a teprve určitý stupeň vadnosti pokládá za dostatečný pro úsudek, že státní akt po právu vůbec neexistuje (viz